

AARDAPPEL

bulletin

December 2023

Sander Pereboom, landbouw- en loonbedrijf Pereboom, Paasloo:

“We hebben alles nodig tegen de phytophthora”

Sander Pereboom uit Paasloo (Ov.) is een trouwe gebruiker van Orvego in het eerste deel van het spuitseizoen tegen phytophthora. Dat het middel twee actieve stoffen bevat, vindt hij een belangrijk voordeel. “Ik gebruik het elk jaar weer, dat zegt genoeg.”

Na jaren van afwezigheid keerde de aardappelteelt vier jaar geleden weer terug bij landbouw- en loonbedrijf Pereboom. Sanders ouders teelden vroeger voor eigen rekening maar vonden de risico's te groot; ook paste de teelt arbeid technisch lastig naast de loonwerkzaamheden. “Ik teel nu in een samenwerkingsconstructie met collega telers in de buurt”, vertelt Pereboom. “Zij doen het planten en oogsten en ik doe de verzorging.” Pereboom teelt in totaal zo'n 50 hectare aardappelen voor zowel friet als chips.

Pereboom beleeft veel plezier aan de aardappelteelt. “Het akkerbouwmatige spreekt me aan. Het is een teelt die veel kennis en aandacht vraagt. Ik probeer de maisteelt op dezelfde manier aan te pakken. Daarmee onderscheid ik me naar mijn klanten.” Voor veel van die klanten doet loonbedrijf Pereboom de maisteelt van de zaaibedbereiding tot en met de oogst. De onderneming is volledig gemechaniseerd op de ruwvoerwinning en beschikt onder andere over twee complete 'hakseltreinen', een cirkelhark, opraapwagen en pers. “Alles voor een hoge capaciteit”, aldus de loonwerker die het werk rondzet met 6 vaste krachten en in piektijden opschaaft met ZZP-ers naar een bezetting van ca. 15 medewerkers. Ook zijn ouders zijn nog actief in het bedrijf.

Uitzonderlijk jaar

Sander Pereboom beleefde net als veel collega aardappeltelers een uitzonderlijk jaar bij de phytophthora bestrijding. “Meestal is de alternaria bestrijding hier een uitdaging maar dit jaar eiste de phytophthora alle aandacht op”, blikt hij terug. “Het aantal bespuitingen week geeneens zo veel af van andere jaren. Maar aan het begin van het seizoen was het veilig weer en hielden we nog weleens een langer interval aan. Dat werd later compleet anders; eind juli werd in de buurt de eerste aantasting gevonden en een week later vond je bijna overal wel een paar blaadjes. Op een gegeven moment liep het spuitinterval terug tot 4 dagen.”

Sterk fungicide

De middelkeuze voor de phytophthora bestrijding bespreekt Pereboom altijd met zijn adviseur Filip Muller van WPA-Robertus. Orvego is al jaren hun vaste keuze voor het eerste blok. Pereboom: “Orvego heeft twee actieve stoffen en dat spreekt me wel aan. Door de preventieve en curatieve werking en verschillende aangrijpingspunten geeft het middel net wat meer zekerheid.” Muller vindt Orvego een van de sterkste fungiciden voor het vroege segment. “Daarom verdient het wat mij betreft een plek in een hedendaags spuitschema”, stelt de adviseur. “Ook de systemische werking van de dimethomorf draagt bij aan de kracht van Orvego.” In de loop van het seizoen moest ook Pereboom alle zeilen bijzetten en ontkwam hij op de meeste percelen niet aan stopbespuitingen. “Als dit seizoen één ding heeft laten zien dan is het wel dat we alle middelen nodig hebben”, besluit hij.

Sander Pereboom en Filip Muller

Voordeel van verschillende grondsoorten

Voor de teelt van zijn aardappelen ruilt Pereboom veel grond met veehouders. “Die zien steeds vaker de voordelen van regelmatige graslandvernieuwing”, vertelt de loonwerker. “Het geeft meer opbrengst en vermindert onkruidproblemen. Ik profiteer van een teelt op schone grond zonder aaltjesproblemen. En dan kun je hele mooie opbrengsten halen.” In de omgeving van Paasloo vind je veel verschillende grondsoorten en voor Pereboom is dat een voordeel. “Je hebt hier zand, veen, leem en klei op veen. Dat zorgt voor automatische spreiding van zowel het planten als het oogsten.”

Rolf Scholtens en Hans Mencke

Hans Mencke, akkerbouwer in Valthermond:

“Meer zetmeel met gerichte aanpak tegen alternaria”

De aanpak van alternaria is een belangrijk onderdeel van de zetmeelaardappelteelt van Hans Mencke. Dit jaar gebruikte hij een nieuw fungicide van BASF. “Het helpt mij aan een hoger zetmeelgehalte en dus een hogere uitbetalingsprijs.”

Op het akkerbouwbedrijf van Hans Mencke in Valthermond (Dr.) is het eind september nog relatief rustig. Er zijn al wat voormalers gerooid en Mencke heeft net een stuk aardappelen geklapt die moeten afharderen voor de bewaring. Maar het merendeel van de 120 hectare zetmeelaardappelen groeit nog rustig door. Hans Mencke is de vijfde generatie op de Veenkoloniale boerderij die in 1898 werd ontgonnen. “Ons eigen bedrijf is zo’n 100 hectare”, vertelt Mencke, “Maar ik doe er ook nog de bedrijven van twee collega's bij. In totaal heb ik zo’n 260 hectare in beheer.”

Mencke is een jonge en gemotiveerde akkerbouwer maar net als veel collega's gaat de regeldruk in de Nederlandse landbouw hem steeds meer tegenstaan. “Ik heb er veel plezier in om boer te zijn maar de regelgeving wordt al maar erger”, verwoordt hij zijn frustratie. “Er gaat veel te veel tijd in zitten en het gaat maar door. Ik heb niks tegen verandering maar we krijgen veel te weinig tijd om ons aan te passen. Dat geldt ook voor het middelenbeleid. Er verdwijnen nu middelen voordat er geschikte vervangers zijn. Nieuwe middelen zoals de Belanty van BASF zijn daarom meer dan welkom.”

Gesloten spuitschema

Net als in veel andere regio's heeft de phytophthora in de Veenkoloniën in seizoen 2023 flink om zich heen geslagen, maar Mencke heeft de aardappelziekte onder controle weten te houden. “Een kwestie van een goed fungicidenschema en je daar ook aan houden”, stelt hij. “De middelkeuze was dit jaar heel belangrijk. Ik ben gelukkig op tijd omgeschakeld. Ik hou wel m'n hart vast voor volgend jaar met al die oösporen. De puzzel met de beschikbare middelen wordt steeds lastiger ”

Spuitschema belangrijk

Ook bij de aanpak van die andere aardappelschimmel, alternaria, is het spuitschema van groot belang. “Als je op tijd begint, het schema gesloten houdt en de beschikbare middelen afwisselt kun je alternaria goed de baas”, weet onderzoeker Rolf Scholtens van BASF die is aangeschoven bij het interview. Scholtens kent de alternaria door en door. “Het is een zwakteparasiet die meestal onderin het gewas begint en daardoor vaak niet tijdig wordt ontdekt. Als het aardappelgewas op z'n retour is, treedt de alternaria op de voorgrond.”

Al 50 jaar proefbedrijf voor BASF

BASF doet al 50 jaar proeven op het bedrijf van de familie Mencke. “Mijn voorganger kwam hier al”, vertelt Rolf Scholtens, onderzoeker bij BASF. “De band die hij met de familie opbouwde werd heel sterk; de familie Mencke helpt regelmatig met de aanleg van de proeven en soms ook bij de oogst. Ze denken altijd goed mee en hebben een flink areaal waar wij onze proeven kunnen neerleggen.”

De proeven met Belanty liggen al sinds 2017 op het bedrijf. Scholtens: “Met Tagetes als voorvrucht teelt Hans mooie gewassen en krijg je ook mooie egale percelen voor de proeven.” Mencke is zelf ook positief over zijn proefveldhouderschap. “Je hoort en ziet veel. En het is goed dat die proeven ook in ons gebied liggen. Zetmeelrassen hebben vaak meer loof en staan langer op het veld.”

Nieuw fungicide

Voor de aanpak van de alternaria heeft Mencke dit jaar voor het eerst het nieuwe middel Belanty gebruikt. Scholtens onderzoekt dit nieuwe fungicide al sinds 2017 op proefvelden in Menckes zetmeelpercelen. “Zetmeelaardappelen telen is topsport”, stelt Scholtens. “Vroeg afsterven betekent minder kilo's en minder kwaliteit. We zagen vorig jaar dat het object met de Belanty een flink hoger OWG had en dat leidde tot een substantieel hogere uitbetalingsprijs.” Mencke wisselde, zoals BASF zelf ook adviseert, de Belanty af met twee andere fungiciden. Hij gebruikte het middel op al zijn late percelen; bij hem is dat 80% van het areaal. Volgens Scholtens heeft Mencke met zijn aanpak de alternaria prima onder controle. “En dat moet ook”, besluit de akkerbouwer. “Want anders mis ik de plus van het hogere zetmeelgehalte.”

Wintergraan als voorvrucht voor Tagetes

Hans Mencke is langzaam aan het overschakelen van zomer- naar wintergranen. “Die hebben het land eerder vrij en dan kan ik er nog een geslaagde Tagetes teelt achteraan doen”, verklaart de akkerbouwer. Mencke zet de Tagetes in tegen vrijlevende aaltjes en weet uit ervaring dat het gewas effectief is tegen Pratylenchus penetrans. “Na Tagetes heb ik 10 tot 15% meer opbrengst. Maar het zaad van Tagetes is erg duur, het komt moeilijk op en de onkruidbestrijding is een behoorlijke uitdaging.”

Initium prima wapen tegen phytophthora!

Door onder andere de massale aanwezigheid van phytophthorastam EU-43 zijn het afgelopen seizoen bovengemiddeld veel aardappelpercelen ten prooi gevallen aan de gevreesde aardappelziekte. “Vaak brachten stopbespuitingen voldoende soelaas maar in extreme gevallen waren gewassen soms niet meer oogstbaar”, weet Bert Westhoff. “Voor komend seizoen staan gewasbeschermingsadviseurs dan ook voor de uitdaging om nieuwe of verbeterde fungicidenschema's te maken die de aardappelen betrouwbaar beschermen.”

BASF heeft met Orvego en Enervin SC een paar belangrijke troeven in de

strijd tegen phytophthora, vertelt de product voorlichter akkerbouw. “Beide middelen bevatten Initium (chemische naam ametoctradin). Deze actieve stof komt uit een unieke groep en past daardoor goed in het resistentiemanagement. Orvego bevat daarnaast ook dimethomorf. Recent WUR-onderzoek heeft aangetoond dat deze actieve stof bij de aanbevolen etiketdosering een goede bescherming biedt tegen de phytophthorastam EU-43.” Enervin SC is volgens Westhoff een goede mengpartner voor andere phytophthoramiddelen uit een andere groep.

Erik Wierenga, consumptieaardappelteler in Luttelgeest:

“De aardappels komen in topconditie uit de schuur”

Erik Wierenga is enthousiast gebruiker van de kiemrust-verlenger 1,4SIGHT. Hij ziet dat zijn aardappelen na lange bewaring in prima conditie uit de schuur komen. “Ze zijn veel rustiger dan vroeger. En lange bewaring wordt tegenwoordig goed betaald.”

Als we arriveren voor het interview is Erik Wierenga nog bezig om een pallet tafelaardappelen klaar te zetten voor een klant. “Ik heb die activiteit een paar jaar geleden overgenomen van twee collega’s”, vertelt hij. “Ik teel drie hectare Bildtstar en Frieslander die ik zelf sorteer en verpak. Dat is goed te behappen naast m’n andere werk.” Dat andere werk bestaat uit de zorg voor 85 hectare akkerbouw in het hart van de Noordoostpolder. Naast 27 hectare consumptieaardappelen (rassen Agria, Innovator en Lugano) teelt Wierenga zaaiuien, suikerbieten, wintertarwe en peen. Ook wordt een paar hectare verhuurd voor tulpenteelt. De Lugano en Innovator bewaart Wierenga op roostervloer, de Agria’s staan in kisten in een koelcel bij 6°C.

Gelijk goed

Toen een jaar of vijf geleden duidelijk werd dat Chloor-IPC z’n langste tijd had gehad, besloot Wierenga om niet af te wachten maar snel ervaring op te doen met een alternatief middel. “Een collega verderop was een van de eerste gebruikers van 1,4SIGHT en die was erg enthousiast. En mijn gewasbeschermingshandel ProfytoDSD was nauw betrokken bij

Rob Besteman en Erik Wierenga

de proeven met het middel”, verklaart Wierenga zijn keuze voor 1,4SIGHT. “Ik heb toen één cel geprobeerd en dat was gelijk goed.” Het jaar daarna schakelde

hij ook in de andere boxen om naar de kiemrustverlenger.

MH aan de basis

Wierenga spuit al zijn rassen met MH en begint meestal in januari met de 1,4SIGHT. De toediening laat hij over aan ProfytoDSD. Rob Besteman, die namens die firma is aangeschoven bij het interview, vertelt dat een 6-wekelijks schema het uitgangspunt is. “Maar we volgen elke partij op de voet en als het nodig is beginnen we eerder of passen we het interval aan.” De 1,4SIGHT is volgens Besteman makkelijk in het gebruik. “Je krijgt het makkelijk in gasvorm in de cel. Het geeft een mooie nevel.”

Wintersport

Drie bewaarperiodes verder is Wierenga nog steeds enthousiast. “Het bewaart

echt heel makkelijk met de 1,4SIGHT. De aardappelen zijn veel rustiger dan vroeger met de Chloor-IPC en ze komen in topconditie uit de schuur terwijl ik toch al mijn rassen tot in juli bewaar.” Besteman grijnst: “Zijn afnemer staat altijd te juichen als ze zien wat hier uit de schuur komt.”

De akkerbouwer erkent dat hij in het eerste jaar wel wat zat aan te hikken tegen de kosten. “Maar de lange bewaring wordt tegenwoordig goed betaald. De 1,4SIGHT brengt mij verder dan m’n oude middel. En ik heb er geen omkijken naar. Ik kan met een gerust hart op wintersport.”

“Ik heb veel gemak van de spoelplaats.”

Wie bij Erik Wierenga het erf op rijdt, kan het niet missen: de nieuwe spoelplaats met direct ernaast een dubbele Phytobac. Het is sinds vorig jaar de plek waar hij zonder emissie naar de bodem of de erfsloot zijn veldspuit uitwendig reinigt en ook andere machines kan schoonmaken. Water met gewasbeschermingsmiddel gaat via een buffertank naar de dubbele Phytobac waar bacteriën de gewasbeschermingsmiddelen afbreken. De andere waterstromen gaan via een vet- en olieafscheider naar een bezinksloot. De spoelplaats is ook de plek waar Wierenga zijn spuit vult. Dus als daarbij per ongeluk wordt gemorst, komt de vloeistof niet in het milieu.

“Als we niet netjes met de gewasbescherming omgaan, vergroten we de kans dat we middelen kwijtraken”, onderbouwt Wierenga zijn investering. “Dus toen er een provinciale subsidieregeling kwam, heb ik toegehaapt. Een beter milieu begint bij jezelf, nietwaar?” De spoelplaats bevat de akkerbouwer prima. “Het systeem werkt gewoon goed. Afgelopen voorjaar heb ik er een nieuwe gewasbeschermingsopslag naast gebouwd. Ik heb nu alles voor het spuiten op één plek. Daar heb ik veel gemak van.”

Effecten 1,4SIGHT steeds beter onderbouwd

Verschillende onderzoeken door onafhankelijke instituten in Nederland (WUR) en België (ILVO en PCA) laten zien dat bewaring met 1,4SIGHT substantieel lagere bewaarverliezen geeft. Bewaring met 1,4SIGHT geeft zelden meer dan 4% bewaarverlies terwijl dit bij andere kiemremmers, afhankelijk van het ras, kan oplopen tot 12% bij lange bewaring. Bij een areaal van 12 hectare, een opbrengst van 55 ton en een contractprijs van 25 cent kan het verschil in financiële opbrengst oplopen tot ca. € 9000,-. De beste resultaten werden behaald

bij een zo vroeg mogelijke start van de toediening van 1,4SIGHT, ook wanneer tijdens het groeiseizoen MH is gespoten. Daarnaast is het energieverbruik van een 1,4SIGHT bewaring significant lager dankzij de geringere ventilatiebehoefte.

Gebruikers van 1,4SIGHT zijn zeer tevreden over het bewaarresultaat. Ze ervaren meer rust in de schuur en leveren ook bij zeer lange bewaring een product met een uitstekende bakkwaliteit en een uiterlijk alsof ze net gerooid zijn.

Bert Westhoff

Rhizoctoniabestrijding met Bert Westhoff:

Allstar overtreft zichzelf in 2023

Waar de toepassing van Allstar tot en met teeltjaar 2022 een rendement opleverde van gemiddeld € 1000,- per hectare, liet het rhizoctonia fungicide in 2023 een verdubbeling van de cijfers zien. “Het lijkt wel of Allstar beter rendeert naarmate de omstandigheden slechter zijn”, vertelt technisch adviseur Bert Westhoff van BASF. “Net als de praktijk hadden wij ook op ons proefveld te maken met een late start en een natte tweede helft van het groeiseizoen. En ook bij ons was het tal laag. Des te mooier dat de rendementscijfers dit jaar een voordeel lieten zien van meer dan € 2000,- per hectare.” Dat bedrag is de gemiddelde uitkomst van de vergelijking met een referentiemiddel in een proef met de rassen Agria, Fontane, Spunta en Innovator. Allstar gaf

in de proef 14% meer knollen en 3,5 ton meer opbrengst in de maat. “Die extra knollen en kilo’s zijn goed voor zo’n tweederde van het rendement.” vervolgt Westhoff. “Die andere € 700,- komt van minder sorteerverlies. En dan zijn de lagere sorteerkosten nog geeneens meegenomen in de rendementsberekening.” In voorgaande jaren deed Allstar het met 7% meer knollen en twee ton meer kilo’s ook voorbeeldig. Volgens Westhoff is dit betere rendement het directe gevolg van de zachtheid van het middel. “Allstar spaart de kiemen en geeft een egalere opkomst en meer stengels en knollen. Het middel blijft beter op z’n plek. En telers kunnen de goede oplosbaarheid van Allstar ook nog steeds prima waarderen”, besluit hij.

Nieuwe regeling voor afvoer verpakkingen

BASF vindt een goed geregelde afvoer van lege verpakkingen van gewasbeschermingsproducten belangrijk. Goed nieuws dus dat hiervoor onder STORL een nieuwe regeling is opgezet. Vanaf dit jaar kunnen telers lege verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen en andere gewasverzorgingsproducten op laten halen op hun bedrijf. Met andere gewasverzorgingsproducten worden bijvoorbeeld verpakkingen van (blad) meststoffen, biostimulanten en hulpstoffen bedoeld.

In eerste instantie is de vernieuwde regeling bedoeld voor schone en droge plastic verpakkingen van HDPE kunststof. Deze verpakkingen zijn voorzien van het STORL-logo ‘BEDRIJFS-AFVAL’.

Hoe werkt het?

- Maak een account aan via de website www.Storl.nl.
- Bestel verzamelzakken (400 l.), voorzien van het STORL-logo, bij uw distributeur. Deze zakken kosten een paar euro.
- Vul deze met alléén droge goed schoon gespoelde cans, **zonder de reguliere doppen**. De doppen zijn van een ander soort plastic. Ze mogen niet in de zak maar kunnen na het schoonspoelen mee met het bedrijfsafval. Let op! De nieuwe

doppen voor het easyconnect systeem mogen wel in deze zak.

- Meld het aantal zakken die gereed staan via uw account.

In een aantal regio’s hebben inmiddels de eerste inzamelingsacties plaatsgevonden. Informatie over inzamelingsacties in uw regio zijn te vinden op de STORL-website.

Voor middelrestanten en niet-schoon-spoelbare verpakkingen blijft gelden dat deze als klein chemisch afval (KCA) moeten worden afgevoerd. Het is de bedoeling dat ook deze afvalstroom vanaf 2024 centraal wordt verzameld en naar een afvalverwerker wordt gebracht.

Stikstof efficiënter benutten

Vizura is een nitrificatieremmer die er voor zorgt dat de ammoniumstikstof in drijfmest minder snel wordt omgezet in het uitspoeling gevoelige nitraat. De inzet van nitrificatieremmers neemt toe door de groeiende behoefte en noodzaak om stikstof efficiënter te benutten. Dit geldt voor alle gewassen waarin drijfmest wordt toegepast. Vizura is opgenomen in de Kringloopwijzer. Meerjarig onderzoek laat in de teelt van aardappelen een gemiddelde meeropbrengst van 6% zien bij toediening van Vizura aan de drijfmest.

Meer mogelijkheden met Vizura in drijfmest

Vizura kan worden toegevoegd in de mesttank bij het uitrijden. Hiervoor bestaat injectieapparatuur. Het was ook al mogelijk om Vizura rechtstreeks toe te passen in de mestkelder of silo maar onbekend was hoelang de werkingsduur daarna was. Aanvullend onderzoek heeft aangetoond dat de stabiliteit van Vizura in de mestkelder of silo gegarandeerd is tot 3,5 maand na toedienen. Dit onderzoek is bij verschillende mesttemperaturen uitgevoerd waarmee zo goed als alle praktijkomstandigheden zijn afgedekt. De lange stabiliteit is vooral gewenst wanneer het leegrijden van de mestkelder niet in een korte periode mogelijk is door bijvoorbeeld de weersomstandigheden.

In de dosering van 2-3 l/ha biedt Vizura de volgende voordelen:

- Betere benutting van stikstof door gewassen
- Meeropbrengsten van droge stof en eiwit
- 50% minder lachgasemissie
- Vermindert nitraatuitspoeling met 20-30%

Vraag uw adviseur naar de mogelijkheden.

Colofon

Het Aardappelbulletin is een uitgave van BASF Nederland BV, Agricultural Solutions. Wilt u meer weten over de specifieke eigenschappen van producten van BASF, dan kunt u contact opnemen met uw leverancier van gewasbeschermingsmiddelen.

Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees voor gebruik eerst het etiket en de productinformatie.

Allstar®, Belanty®, Enervin® SC, Orvego® en Vizura® zijn geregistreerde handelsmerken van BASF. 1,4SIGHT® is een geregistreerd handelsmerk van DormFresh Ltd.

BASF Nederland BV | Postbus 1019 | 6801 MC Arnhem
www.agro.basf.nl | X: @BASFagronl | Facebook: @BASF.Agro.nl